

SOKSZOROSÍTÓ IPAR

A BUDAPESTI SOKSZOROSÍTÓK IPARTESTÜLETE HIVATALOS LAPJA

MEGJELENIK MINDEN 10-ÉN ÉS 25-ÉN SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: V., SZEMÉLYNÖK-UTCA 16.
BUDAPEST, 1944. OKTÓBER HÓ 10-ÉN ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 7 P. TAGOK A LAPOT INGYEN KAPJÁK

Egymillió példány

Ritka jubileumot ült meg a napokban a magyar könyvnyomtatás: egymilliomodik példánya készült a „Honvédelmi ismeretek” című tankönyvnek. Ez a hazai viszonyokhoz mért óriási példányszám — a Bibliát kivéve — túlszárnyalt minden eddigi kiadványt. Éppen ez a ritka alkalom készítette a Királyi Magyar Egyetemi Nyomdat arra, hogy a tankönyv egymilliomodik példányát bensőséges házi-ünnepséggel emlékeztetessen.

Ez a csöndes jubileum elgondolkoztatásra készítet bennünket, és úgy érezzük, hogy a példányszámsiker kikíváncozik a zárt nyomdai falak közül, mert ez az ünnepség egy kicsit az egyetemes magyar nyomdaipar dicsősége is. Megláthattuk benne, milyen teljesítményre képes a magyar könyvnyomtatás, ha munkáját nem akasztják meg holmi festék-, anyag- és papírgondok. Ha zavartalanul végezheti magasabbrendű feladatát, amely nemcsak abból áll, hogy a nagyközönség névjegyszükségletét kielégíti, hanem abból is, hogy gondoskodik olyan szellemi termékek megjelentetéséről, izlése kiállításáról, amelyek felvilágosító, tanító és nevelő hatásuknál fogva méltán megérdemelnék a milliós példányszámot.

Hiszen a magyar nyomdaipar fejlettsége, európai színvonala egyenesen arra van predesztinálva, hogy minél nagyobb mennyiségben ontsa a szellemi termékeket. Üdvös volna, ha a körülmények ezt megengednék kihasználni, mert a magyar könyvkiadás statisztikája nagy általánosságban elég szomorú.

A háborút megelőző esztendőekben Románia és a Balkán egyes államai meg sem tudták közelíteni a magyar könyvnyomtatás művészi fejlettségét, mégis a statisztikai adatok azt mutatják, hogy ezek az államok jóval több könyvet, jó-

1944. El. 21. D. 110/1.

A budapesti kir. ügyészség sajtóosztálya.

Felhívás a nyomdavállalatokhoz és lapkiadókhoz

Vis major.

Amennyiben erőhatalom (bombatámadás okozta kár, gáz-, villanyáram-szolgáltatás szüneteltetése) egészben, vagy részben akadályozná a budapesti kir. ügyészség sajtókerületében (a budapesti kir. ítélőtábla területén) működő valamely nyomdavállalat üzemét, a nyomdavállalat tulajdonosa ezt írásban, a megfelelő közüzemi értesítés, vagy hatósági igazolvány csatolása mellett jelentse be a budapesti kir. ügyészség sajtóosztályának. A kir. ügyészséghez beszolgáltatott sajtórendészeti kötelespéldányok szerűen terjessze be, még ha a vonatkozó hónapban sajtóterméke nem is állított elő és a kimutatásban a szünetelés okát tüntesse fel. Ezeknek elmulasztása esetén kiteszi magát annak, hogy a kir. ügyészség sajtóosztálya a nyomda megszűnésének megállapítását szorgalmazza.

Amennyiben a fentírt okok, vagy a szerkesztőséget ért bombatámadás okozta kár valamely időszakos lapnak az engedélyokirat szerinti időpontban való megjelenését 8 napot meghaladóan késleltetné, vagy kétségessé válnék, hogy miatta az időszakos lap következő száma 1 hónapot meg nem haladó időközben, vagy egyáltalában megjelenhet-e, az időszakos lap kiadója ezt előzetesen írásban ugyancsak jelentse be a budapesti kir. ügyészség sajtóosztályának és mellékelje a bejelentéshez a nyomda rendelkezésére álló közüzemi értesítést, illetve hatósági igazolvány másolatát. Ennek elmulasztása esetén kiteszi magát annak, hogy a kir. ügyészség sajtóosztálya a megjelenési idő be nem tartása miatt kihágási eljárást indít, illetve az időszakos lapnak 1 hónapon belül meg nem jelenése esetén, a lap időszakos jellegének elvesztése, vagyis a lap megszűnésének megállapítása iránt intézkedik.

Nem szolgált menetségül, ha túlfogyasztás miatt szüntették be a nyomda részére a villanyáramszolgáltatást.

A m. kir. miniszterelnök engedélyével megjelenő nem időszakos lapok kiadói csak a 14 napot meghaladó megjelenési késedelmet jelentsek.

Oldalterjedelem.

Az 1944. október hó 2. napján életbelépő 12.000/1944. M. E. sz. rendelet 4. §-ában meghatározott, korlátozott oldalterjedelem kiszámításának alapja: a m. kir. miniszterelnök engedélyokiratában engedélyezett teljes oldalterjedelem. Vagyis ebbe beszámít a szorosan vett oldalterjedelem mellett egyes esetekben engedélyezett borítólappal oldalszáma is. — Például: az engedélyokiratban engedélyezett oldalterjedelem:

a) 16 oldal és külön borítólappal nincs engedélyezve; csökkentendő 25%-ra = 4 oldal a korlátozott oldalterjedelem,

b) 48 oldal + 4 oldal borítólappal; ezt össze kell adni = 52 oldal, az eredetileg engedélyezett teljes oldalterjedelem, ennek 25%-a = 13 oldal, mivel ez négyvel nem osztható, a 13 oldal felfelé kikerekíthető 16 oldalra, ez lesz a csökkentett oldalterjedelem.

A csökkentett oldalterjedelem 16 oldalnál nagyobb sohasem lehet.

A fenti módon kiszámított oldalterjedelmet külön borítólappal növelni nem lehet.

A 11.500/1944. M. E. sz. r. 11. §-a hatályban maradt, vagyis a Budapesti Közlöny, valamint a hatóságok és közhivatalok által kiadott időszakos lapok oldalterjedelmükben most sem esnek a korlátozás alá.

Budapest, 1944. szeptember hó 30. napján.

Dr. Buzássy Lajos
kir. ügyészségi alelnök.

A m. kir. minisztérium 12.000/1944. M. E. számú rendelete

A m. kir. minisztérium a rotációs és ives nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában az 1939: II. tc. 112., 141., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A rotációs és ives nyomópapíron Budapest székesfőváros területén mind a reggel, mind a napközben megjelenő politikai napilapok hétköznap hat oldal terjedelemben jelenhetnek meg. A reggel megjelenő, politikai napilapok vasárnapi száma nyolc oldalon jelentethető meg.

A Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok példányonkénti eladási ára hat oldalas lap esetében húsz fillér, nyolc oldalas lap esetében harminc fillér, előfizetési áruk pedig, tekintet nélkül arra, hogy a lap reggel vagy napközben jelenik meg, egy hónapra öt pengő húsz fillér, három hónapra tizenöt pengő.

2. §.

A rotációs és ives nyomópapíron, Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) mind a reggel, mind a napközben megjelenő politikai napilapok hétköznap négy oldal terjedelemben jelenhetnek meg. A reggel megjelenő politikai napilapok vasárnapi, valamint a napközben megjelenő politikai napilapok szombati száma hat oldal terjedelemben jelentethető meg.

A Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő napilapok példányonkénti eladási ára négy oldalas lap esetében húsz fillér, hat oldalas lap esetében harminc fillér, előfizetési áruk pedig, tekintet nélkül arra, hogy a lap reggel vagy napközben jelenik meg, egy hónapra öt pengő, három hónapra tizen-négy pengő ötven fillér.

3. §.

A Budapest székesfőváros területén rotációs nyomópapíron előállított politikai jellegű képes hetilapok (Magyar Erő, Magyar Futár, Képes Krónika, Képes Vasárnap) oldalterjedelme nyolc oldalban, példányonkénti eladási ára pedig negyven fillérben állapíttatik meg.

4. §.

A jelen rendelet 1., 2. és a 3. §-ában megnevezett időszakos lapokon kívül rotációs vagy ives nyomópapíron megjelenő minden más időszakos lap oldalterjedelme nem haladhatja meg az illető lap alapítása vagy további megjelentetésére kiadott miniszterelnöki engedélyokiratban meghatározott oldalterjedelem 25 százalékat. Ez a terjedelem azonban tizenhat oldalnál nagyobb nem lehet.

Amennyiben az előző bekezdésben foglalt rendelkezés szerint kiszámított oldalterjedelem felfelé olyan oldalszámot eredményezne, amely négyvel nem osztható, az első bekezdés alapján kiszámított felfelé kerekíthető a legközelebbi négyvel osztható számig.

A jelen szakaszban meghatározott oldalterjedelmen felül időszakos lap külön borítólapot nem adhat.

5. §.

Kivételes méltánylást érdemlő esetekben a m. kir. miniszterelnök a tudományos jellegű időszakos lapok tekintetében a 4. §. egyes rendelkezései alól felmentést adhat.

6. §.

Aki a jelen rendelet bármely rendelkezését megszegi, vagy kijátsza, megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idejében hat hónapig terjedhető elzárással büntethető. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének három pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

7. §.

Jelen rendelet 1944. évi október hó 2. napján lép hatályba és hatályba lépésével a 11.500/1944. M. E. számú rendelet 1., 2., 3., 8., 9., 10., 12. §-ai, valamint a 4. §. első bekezdése hatályukat veszítik.

Budapest, 1944. évi szeptember hó 27-én.

val nagyobb mennyiségű papirost fogyasztottak, mint a magyar nyomdaipar.

Szeretnők remélni, hogy az egymilliomodik példányszám serkentőleg fog hatni a magyar könyvnyomtatásnak arra a területére is, amely nemcsak kötelező tankönyvek számára ad lehetőséget ilyen magas példányszámú munkák kiadására, hanem egyéb könyvek számára is.

Dr. Kováts Aladár lett a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara miniszteri biztosa

Vitéz Gyulay Tibor dr. iparügyi miniszterre történt kinevezése folytán a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter felmentette a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamaránál viselt miniszteri biztosi tisztsége alól és Kováts Aladár dr. miniszteri osztályfőnököt nevezte ki a kamara új miniszteri biztosává. Kováts Aladár új tisztségét már elfoglalta. Személyében kiváló, ismert szakember került a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara élére. A kamarai hivatal vezetését Bányász Jenő dr. h. kamarai főtitkára biztásk.

Szállítsuk el mielőbb vámáruinkat

Az árukészletek az ellenséges légitámadások elől történő megóvása érdekében intéz kedés történt, hogy f. év október 15-ig — bizonyos kivételekkel, — a m. kir. Fővámhivatal és az összes vámkirendeltségek főnökei mind a raktáron levő, mind az időközben beérkező vámárukra a behozatali engedélyt rövid úton megadhassák.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara felhívja az érdekeltet figyelmét, hogy az engedélyezett könnyítéseket a légiháborúban átmenetileg érezhető szünetelés ellenére is a legnagyobb mértékben vegyék igénybe s vámáruiknak a veszélyeztetett vámraktárakból történő elszállításáról a közellátás, a termelés és saját érdekükben is mielőbb gondoskodjanak.

Dobozgyártáshoz való
KIVÁGÓKÉSEKET
megvételre keres
Samum Altesse Rt.
Budapest, VI., Jósika-utca 12.
Telefon: 228—298.

Ké- és könyvnyomdai festékek

LUTZ
FESTÉKGYÁR RT.
BUDAPEST, XIV.,
ÓRNAGY-UTCA 4.
TELEFON: *297—229.

Városl ísarkat:
VI., Vörösmarty-utca 25

Arzénmérgezési veszély Racionális betűszedés

Az offsetgépek acélhengereinek savtalanításánál rendszerint jelentkezik az arzén vizes kötőanyaga, minthogy a hengerekhez nyers, illetőleg tömény arzéntartalmú sósavat használnak.

Egyik német offset-nyomdában az ilyen savtalanítási eljárást bent az üzemben végezték el és nem a szabad levegőn. A keletkező pára ezáltal a munkateremben maradt, miáltal az egyik gépmester később olyan erősen kezdte érezni a sósavpárát, hogy kénytelen volt munkáját többször abbahagyni és friss levegőre menni.

Tízennygy órát meghaladó idő után az arzén vizes kötőanyagára jellemző tünet lépett fel és ettől kezdve a gépmester heves fejfájást érzett, amit később nagyfokú gyengeség és általános testi kimerüléssel párosult sárgaság kísért. A gépmester 14 hónapon keresztül keresetképtelen beteg lett, de szerencsére minden baj nélkül megúszta a mérgezést.

Az arzén vizes kötőanyagának az a tulajdonsága, hogy fokozatosan megöli a vörös véresejteket és lassan-lassan a test részeit megbénítja. Ebben az esetben a vörös véresejtek a normális 5 millióról 800.000-re csökkentek és a vér festékanyaga a normális 90—100%-ról 17—20%-ra esett le, ami a szervezet életveszélyes megbetegedését idézte elő. Arzénmérgezés veszélye felléphet akkor, ha a savak fémre fejtik ki hatásukat, úgyhogy ezáltal vizes kötőanyag képződik és ha a fémbe vizes a savban arzéntartalom van.

A nyers sósavban bizonyos arzéntartalom kimutatható. Éppen ezért fémanyag tisztítására csak vegytiszta vagy technikailag arzénmentes sósavat szabad felhasználni. De ebben az esetben se használunk tömény sósavat, hanem hígítsuk fel, mert ellenkező esetben a nyomógépek rozsdásodásának veszélye nagyobb lesz. Fontos, hogy a savtalanítás a hengerek fényessége előtt történjék, mert akkor gyenge oldattal jól elvégezhető és sokkal kevesebb idő kell hozzá.

Elvégezhető ez a művelet salétromsavval is. De ezt semmiképpen sem szabad tömény állapotban használni, mert különben úgynevezett nitróz-gázok keletkeznek, melyek voltaképpen vörössárgától vörösbarna színig terjedő párák és rendkívül veszélyesek.

Tehát csak hígítva használjuk és a hígítás aránya 1 : 10-hez legyen.

Használják még az „Antiblank” vagy „Walzenmatt” nevű német savkésztményeket is, melyeknek tömény állapotban való használata nem olyan veszélyes és kellő időben történő felhasználásuk megfelel a célnak.

Szakmánk régi és mindmáig megoldatlan kérdése a racionális betűszedés. Sokan úgy vélik, hogy a szedőgépek feltalálásával és gyakorlati kihasználásával ez a kérdés véglegesen megoldódott. Tagadhatatlan, hogy termelés tekintetében a szedőgépek javára billent a mérleg, azonban a kompressz-szedés munkaterületén kívül vajmi keveset láttunk abból a rohamos fejlődésből, amit pedig a kéziszedés sokrétű munkaköre nagyon nélkülöz. Régen érezzük hiányát azoknak a munkamódszereknek, amelyekkel a kéziszedés munkája meggyorsul, vagy elvégzése egyszerűbbé válik és úgy látjuk, hogy a szakmai körök ez a kérdés talán nem olyan mértékben érdekelte, mint a sima szedés racionális megoldása.

Pedig a háborús termelés szükségszerűen magával hozza, hogy a többtermelés a tipográfiának erre a munkaterületére is kiterjedjen.

A kézi munka meggyorsításához tartoznak mindenekelőtt azok a kellékek, amelyek az egyébként jól vezetett szedőtermekben már ügyis meghonosodtak, mint a régi és újkeletű eljárások, szakszerű berendezés, a nyomdai rend gondos megőrzése, olvasható kéziratok és a szedésre vonatkozó világos, érthető utasítások. Olyan külön kívánságok, melyek tipográfiai végrehajtása időtrablónak ígérkezik, természetesen manapság nem vehetők figyelembe. Mégis a kéziszedés racionális elvégzésének nem szabad a tipográfiai kiállítás és izlés rovására történnie. Ez nem jelenti azt, hogy a meggyorsult munka következtében a szedés rossz lesz, hanem csak annyit, hogy nagy általánosságban egyszerűbbé válik.

Lássuk most azokat a szabályoknak nevezhető pontokat, melyek szem előtt tartásával a kéziszedés különféle ágazatában munkánk meggyorsul.

1. Kerüljük az észszerűtlenül kapkodó munkát! Mindenekelőtt gondosan olvassuk át a kéziratot, hogy esetleges nehézségek meg ne akasszanak munkánk folyamatos elvégzésében. Szédésmegoldásunk díszítése legyen egyszerű, tiszta léniaaláhúzás. Kerüljük a vad lénia kombinációkat.

2. Elővigyázatosan válasszuk meg a betűfokokat, hogy az alárendelt szöveg mellett a fontosabb sorok kiemelkedése helyes legyen. A betű praktikus felhasználása éppen olyan fontos, mint jellegének alkalmazása.

3. A szédésszélesség megválasztásánál a hangsúly az egyszerűsége, a kényelmes munkamódszeren legyen. Lehetőséghez képest olyan sorszélességet használjunk, hogy a hozzá használandó ürpötölókat, térzóket ne kelljen darabolni. Ahoi a papír gazdaságos kihasználása más szélességre kényszerítene, ott sorbehúzással kerüljük el az anyagok darabolását.

4. Túl széles vagy túl keskeny sorszélességet sohase válasszunk! De semmi szín alatt sem szedjünk kisfokozatú betűket széles és nagyfokozatúakat keskeny formátumra. Mert nagyobb betűk keskeny sorszélességnél rendszerint rossz elválasztásokat eredményeznek, míg fordított esetben, amikor apró betűket széles formátumra szedünk, az olvasónak szerzünk kellemetlen perceket. Ilyen esetben a szem gyorsan elfárad és kápráznai kezd. De ezenfelül ilyen szedés sokkal nagyobb gondosságot és elővigyázatosságot követel, főként a sorok kizárása, a sorjázóból való kiemelése, sőt maga a tördelés is körülményesebb, mint a normális sorszélességnél.

5. A betűfajta keverését mellőzzük, mert az felesleges és nem szép; használjunk kiemeléstül az egyfajta kurzív, félkövér vagy kövér betűtípust.

6. Esztétikai szempontból szokásos egész sorok vagy szédésrészek spacionálása felesleges időrablás. A jó betűnek éppen az a tulajdonsága, hogy hatását akkor is kifejtí, ha úgy használjuk, ahogy az öntő megöntötte. Szembetűnését, kiemelését, másként is elérhetjük (kurzív, félkövér stb.).

7. Az aláíráskások kerülendők, mert különböző betűnagyságoknak egy sorba való szédése ügyis felesleges. Pl.:

Gramofón

Bartha és Társánál
legolcsóbban kapható

Budapest, Podmaniczkyku. 39

Gramofón

Bartha és Társánál legolcsóbban kapható

Budapest, Podmaniczkyku. 39

Használati cikkek

Kellékek

Szerszámok

Betűk

Faárúk

Festékek

Gépek

24 éves beszerzési helye:

UNIVERSAL

GRAFIKAI SZAKÜZLET RT.
BUDAPEST, VI., ARADI-U. 17. T. 122-591.

8. Kerüljük a túlhajtott betűkontrasztokat különösen az erre nem alkalmas papírnál. Egészen nagy és vastagvonalú sornál vagy kövér, tömör betűnél apró finomvágású szövegbetű nyomásnehézségeket okozhat és hatása sem elégti a hozzá fűzött várakozásokat.

9. Verzális sorokat csak a legritkább esetben szedjük. A betűk közti távolság kikerülhetetlen egyengetése sok időt igényel. Vannak azonban olyan szavak, melyek betűtávolsági egyengetést nem igényelnek, ezekre legyünk tekintettel, mielőtt a címet leszedjük.

10. Olyan szöveget, amelyben sok a kimenet, megfelelő behúzással szedjük. Ha behúzást nem használunk és a kimenetsorok teli sorokkal végződnek, a szöveg érthetlenné válik, hacsak térzókkal el nem választjuk a kimenetsort a bekezdéstől.

11. A szövegcsoportok tagosításának helyességére ügyeljünk. Egybetartozó szövegrészek elválasztását, megtörését kerüljük, nehogy a szövegolvasás rovására törjünk meg egybetartozó szöveget.

12. Táblázatos szedéseket lehetőleg léniák nélkül szedjük és ebbeli munkánk-

nál legyünk figyelemmel a szedőgép felhasználására. Néha teljesen megfelel a harántléniázás alkalmazása, bár az sem okvetlen szükséges. Pl.:

Gyártmány	Alkatrész mm-ben			Előállítási idő
	Magas	Széles	Mély	
Orion	790	530	440	2
Philips	920	765	415	2
Tungsram	980	915	406	3

13. Jegyzékszedésnél csak akkor szedjük pontozott léniát, ha valóban kézzel írott szöveg beírása miatt ezt megkövetelik. Egyszerűbb nyomtatványoknál a pontozott léniákat kifogástalanul helyettesítik a végigfutó finom léniák. Ezáltal megtakarítjuk az időtrábló léniák összeszedését és azok aláírását. Pl.:

Név: .....
Foglalkozás: .....
Születési hely: .....
Év, hó, nap: .....

Név: .....
Foglalkozás: .....
Születési hely: .....
Év, hó, nap: .....

14. Fogadjuk el szabályként, hogy léniákkal annyira kell takarékoskodni, amennyire csak lehet. Kerüljük az aláhúzásokat! Léniakeretekkel, főként olyanokkal, amelyek több léniából vannak összeszedve, takarékoskodjunk. De teljesen hagyjuk el olyan sarokdarabok szedését, melyek léniákkal kapcsolatosak.

15. A középtengely és aszimmetria rég idejétmúlt fogalmának a racionális szedés előállításánál szerep nem juthat. Azt kell ma szem előtt tartani, ami gazdaságosabb, a célnak jobban megfelelő, mert sok esetben az fejezi ki manapság a szimmetrikus megoldás fogalmát.

16. Lehetőséghez képest ne használjunk nagyon elnyűt és elkopott kliséket, léniákat, vagy nagyobb folthatású blickfangot, mert az nemcsak a nyomást nehezíti meg, de lerontja a nyomtatvány szépségét is.

A gépszedő szerepe.

1. A gépszedő már munkája természeténél fogva is a racionális termelés szolgálatában áll, ha az általa előállított szedés technikai kivitele kifogástalan. Ferde vagy rosszúl vágott gépsorok megnehezítik a tördelés és a nyomás munkáját. A gyenge egyengetésnek pedig számtalanszor a rossz sorontés az indító oka.

2. Az akcicens-, katalógus-, táblázatos és kereskedelmi munkák jórésze szedőgépen gondosabban, gyorsabban végezhető el, ha a gépszedő jó szakembernek bizonyult kéziszedő korában és gyors áttekintésével el tudja dönteni, mit érdemes gépen szedni és mit nem.

A kéziszedő szerepe

1. A jó kéziszedőnek takarékosan és praktikusán kell a szedőszekrény mellett dolgoznia. Ki kell küszöbölnie minden felesleges apróságot, utat és a szedés minden sora alatt az egészre kell gondolnia. Munkáját nem lehet sablonszerű keretbe szorítani, amely a kézirat első betűjének leszedésével kezdődik és az utolsóval befejeződik, hanem legelőször azokat a szedésrészeket kezdi szedni, amelyeknek szerepe fontosabb, irányadóbb és utoljára hagyja azokat, amelyeknek elrendezése, betűinek megválasztása még nincs eldöntve, hanem a főbb soroktól függők. Ilyenkor megoldódnak azok a részletek is, amelyek a fontosabb szövegrész előtt még fennállottak.

2. A jó szedő igyekszik hibátlanul szedni. Minden olvasatlanul szedett sor kellemetlen meglepetéseket tartogathat mindenki számára.

3. Divatbetegségnek nevezhető a nagy általánosságban divó helytelen szóközbeosztás és sorkizárás. Rendszerint a sorok gyengén vannak kizárva, ami sok bosszúságot és feltartást okoz. Tanácsos a szedés befejezésekor a sorok kizárását ellenőrizni, hogy a későbbi kellemetlenségeket elkerüljük.

4. A tördelés az a terület, amelyen a szedő gazdaságos munkálkodása legbiztosabban kimutatható. Eppen ezért a Werk-, folyóirat- és napilap-mettörőknek nagy áttekintéssel, gyors elhatározóképeséggel és nem utolsó sorban a jó szakember kiművelt ügyességével kell rendelkezniük, hogy munkájuk gyors és kifogástalan legyen.

5. A kéziszedés gazdaságos és racionális kihasználása olyan feladat megoldására ösztökéli a tipográfust, amely technikai tudományának és egyéni találékonyságának legjavát követeli meg tőle. Mert minden sematikus megoldás és minden leegyszerűsítés csak nagy vonalban jelzi azt a célt, amely a gyorsabb termelést előmozdítja. Minden egyes munka új lehetőséget és alkalmat jelent arra, hogy a kéziszedő ügyességét megmutathassa. Eppen ezért azt mondhatjuk, hogy tisztára a kéziszedőn múlik: diadalmaskodik-e a háború szükségszerűségéből fogant racionalizálás gondolata, vagy sem.

Z. Gy.

Hírek

A kereskedelmi miniszter utasította az iparhatóságokat, hogy szigorúan ellenőrizzék a kirakati árak feltüntetésére vonatkozó rendelet végrehajtását. Ezzel kapcsolatban a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara figyelemzeti a kereskedőket, hogy az árfeltüntetés kötelezettsége alól csak akkor mentesül az iparos vagy kereskedő, ha kizárólag nagybani eladással foglalkozik. Nem kell feltüntetni továbbá az átalakított, javított áruk árát sem, ha azokat az iparos maga javította. Kirakatrendezés címén az árak feltüntetése csak néhány órára vagy legfeljebb egy-két napra mellőzhető. Ennek dacára, még ma is előfordul a hetekig tartó „kirakatrendezés”. Ugyanúgy helytelen az olvashatatlan apróbetűs árjelzés, továbbá a „megrendelésre készült”, a tényeknek meg nem felelő felirat.

Menekült székely iparosok segélyezése. Az Ipartestületek Országos Központja segélyakciót indított a menekült székelyföldi iparosok érdekében, akiket az IPOK gyorssegélyben részesít és egyben munkához juttat az iparos munkaközösségek keretében. A segélyezés gyors lebonyolítása céljából a Központ megfelelő utasításokkal látta el a vidéki ipartestületeket is, úgyhogy a menekült székely iparosok akár a Központhoz (Budapest, VII., Erzsébet-körút 9, II.) közvetlenül, akár a vidéki ipartestületekhez is fordulhatnak.

Értesítjük t. tagjainkat, hogy az Ipartestületek Országos Központjának Balatonfüredi üdülőháza november 1-től szívbajban szenvedő iparosok részére újból rendelkezésre áll. Az ellátási díj jelenleg napi 8.50 egyágyas szobákban 10.— P. Ezért a beutalt teljes ellátást, lakást, fűtést, világítást kap. Kiszolgálási díj címén 10% fizetendő. A gyógyfürdő árából Központunk beutaltjai kedvezményt kapnak.

Az üdülőház télen is üzemben van és e célból központi fűtéssel van ellátva. Kérjük t. tagjainkat, hogy beutalás iránti kérelmüket testületünkhöz küldjék meg véleményezés végett.

A sajtóügyek m. kir. kormánybiztosa a Budapesti Közlöny szeptember 22-től október 10-ig a következő vállalatok részére adott működési engedélyt:

Goldschmied Sándor soprani nyomdávalalatnak (vállalati vezető: Székely Géza) október 10-ig, Somogyi Nyomda budapesti nyomdávalalatnak (vállalati vezető: Hungár Tibor) október 31-ig, Hacker Dezső komáromi nyomdávalalatnak (vállalati vezető: Czike Pál) december 31-ig, Práger János kiskunhalasi nyomdávalalatnak (vállalati vezető: Bernáth Zoltán) december 31-ig, Dénes István budapesti nyomdávalalatnak (vállalati vezető: Schiffer Károly) december 31-ig, Petőfi-nyomdávalalatnak, Aszód (vállalati vezető: Szekeres Ferenc) december 31-ig, Bakács Albert és Fia nyomdávalalatnak (vállalati vezető: Korda Rezső) november 15-ig, Merkur Nyomdának (vállalati vezető: Bagits Nándor) november 15-ig, Neufeld József galántai nyomdávalalatnak (vállalati vezető: Martinkovics Pál) november 15-ig.

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

dr. Váradi Oláh László.

Kiadja a Budapesti Sokszorosító Ipartestülete, Budapest

Telefon: 114-907, 115-957.

Tipográfiai Műintézet (F.: Maretich J.) Bathyory-u. 18.

MAGYAR NYOMDÁSZ TÁRSASÁG

Hungarian Society of Printers

A kiadvány a Magyar Nyomdász Társaság által létrehozott

KÖNYVDIGITALIZÁLÁS

programja keretei között készült el.

Támogassa Ön is szakmai törekvéseinket,
tudjon meg többet Társaságunkról.

www.magarynyomdasz.hu/mnyt

Köszönjük támogatóinknak, tagjainknak,
akik hozzájárulásukkal, támogatásukkal
lehetővé tették a kiadvány
digitális formátumban
való megjelenését.

Őrizzük meg szakmai örökségünket!!